

Nancy Huston

Murrangujooned

Prantsuse keelest tõlkinud Triinu Tamm



DRAAKON & KUU

Originaal:
Nancy Huston
Lignes de faille
Actes Sud, 2006

Copyright © 2006 by Nancy Huston

Tõlge ja järelsõna © Triinu Tamm, 2012, 2018

Esmatrükk: Loomingu Raamatukogu 2012 // 24-27.
Toimetanud Kai Aareleid

Esimene Draakon & Kuu trükk

Küljendanud Siiri Timmerman
Trükkinud Printon

ISBN 978-9949-574-25-4

Draakon & Kuu
Viru 16, pk 1a, 10140 Tallinn
www.draakonkuu.com

Sisukord

I Sol, 2014 . . .	13
II Randall, 1982 . . .	85
III Sadie, 1962 . . .	157
IV Kristina, 1944–1945 . . .	223
Autori märkus . . .	289
Allikad . . .	290
Tsitaatide allikad . . .	291
Saateks (Triinu Tamm) . . .	293

SEE ON VIRGUMINE.

Nagu vajutaks lülitit ja tuba täitub valgusega.

Niipea kui ärkan, olen süüdatud, ergas, elektrit täis, pea ja keha ideaalses töökorras, olen kuueaastane ja olen geenius, see on esimene mõte hommikul.

Minu aju täidab maailma ja maailm täidab minu aju,
ma kontrollin ja valitsen sellest iga viimsetki osa.

Palmipuudepuha varahommik VVE on meie pool külas
Emme ja issi alles magavad sellel päikeselisel pühapäeval
päike päike päike Päikesekuningas
Sol Solly Solomon Saalomon

Ma olen hetkeline nähtamatu ja kõikvõimas valgusevoog mis levib pingutuseta universumi kõige pimedamatesse soppidesse

kuueaastaselt võimeline kõike nägema kõike valgustama kõike mõistma

Välkkiirelt on mul silmad pestud, riided seljas ja voodi korras. Eilsed sokid ja aluspüksid on juba mustapesukorvis, hiljem, nädala sees peseb, kuivatab, triigib ja voldib ema need kokku ning paneb minu kummuti ülemisse sahtlisse, ootevalmis uueks kasutamiseks. Selle nimi on tsükkel. Kõiki tsükleid tuleb kontrollida ja jälgida, ka toidutsükli. Toit ringleb meie kehas ja saab meiega üheks, seepärast tuleb hoolega valvata, mida lasta sisse ja mis peab jääma väljapoole. Ma olen erakordne. Ma ei saa sugugi kõike enda

kehasse lubada: minu kaka peab olema õiget värvi ja õige tihedusega, see on osa ringlusest.

Tegelikult pole mul kõht kunagi tühi ja emme on selles osas väga mõistev, ta annab mulle ainult seda toitu, mis mulle maitseb ja mis kergelt läbi käib, jogurtit ja juustu ja pastat, pähklivõid ja saia ja hommikuhelbeid, ta ei käi pinda juurvilja-liha-kala-munajutuga, ta ütleb, et küllap süön seda kõike siis, kui mul isu tuleb. Ta teeb mulle majoneesisaia ja lõikab kooriku ära, aga ikkagi süön ma ainult pool või veerand ja sellest piisab. Näkitsen saia küljest tükikesi, niisutan neid suus süljega, lükkan siis keelega huulte ja igemete vahele, lasen vaikselt laguneda, ma ei taha neid alla neelata. *Oluline on vaim virge hoida.*

Issi tahaks, et ma sööksin nagu tavaline väike Ameerika pois. Tema muretseb, mis küll saab koolisööklas, kui ma järgmisel sügisel kooli lähen, aga emme ütleb, et ta hakkab mind iga päev koju lõunale tooma. Mis mõte siis muidu on kodusel emal?

Jumal on mulle andnud selle keha ja selle vaimu ja ma pean nende eest võimalikult hästi hoolt kandma, et neist võimalikult suurt kasu saada. Ma tean, et Temal on minuga suured plaanid, muidu poleks Ta lasknud mul sündida maailma kõige rikkama riigi kõige rikkamas osariigis, maal, millel on nii vägev relvastus, et see võib inimsoo hetkega maa pealt hävitada. Õnneks on Jumal ja president Bush head sõbrad. Kujutan ette, et paradisis on nagu üks suur Texase osariik taevas, Jumal jalutab seal oma rantšos kauboikaabu ja -saabastega, vaatab, et kõik oleks korras ja laseb aeg-ajalt naljaviluks mõne planeedi õhku.

Kui Saddam Hussein tema rotiurust välja tiriti, olid tal juuksed räpased ja sassis, silmad rähmas ja verd täis valgunud, habe sakris ja põsed aukus. Issi hakkas teleka ees rõõmust hõiskama: “Vaata see on *liüüasaamine!* Me veel näitame neile räpastele araabia

terroristidele, viimasele kui ühele!” – “Randall,” sekkus emme, kes asetas parasjagu tema ette kandikut jääkülma õlle ja pähklikausiga, “vaata ette, kuidas sa räägid. Me ei taha ju, et Solly hakkaks arvama, nagu oleksid kõik araablased terroristid, ega ju? Ma olen kindel, et on olemas väga toredaid araablasi, isegi siin, Californias, lihtsalt mina juhuslikult ei tunne neid.” Ta ütles seda justkui naljatades, aga tegelikult oli tal tõsi taga. Issi võttis lonksu õlut. “Olgu peale, Tess, vabandust, muidugi on sul õigus,” ütles ta üsna valjusti rõhatades. Seda otsustas emme naljaks pidada ja hakkas naerma.

Mul on väga toredad vanemad, kes teineteist ikka veel armastavad, enamikul minu lasteaiakaaslastest see nii ei ole. Nad tõesti armastavad teineteist, sest raamitud fotod nende pulmadest seisavad ikka veel koos õnnitluskaartidega puhvetkapil, kuigi nad abiellusid juba seitse aastat tagasi! Emme on muuseas issist kaks aastat vanem, mul on sellega raske leppida, aga ta on *kolmekümnene* – mõnel lapsel minu lasteaias on ema üle neljakümne, minu sõbra Briani ema on *viiekümnene*, ta on vanem kui minu vanaema Sadie. See tähendab, et ta oli nelikümmend neli, kui ta Briani sai, see on tõesti vastik, ma ei suuda uskuda, et inimesed vanast peast ikka veel kepivad. Jah, ma tean, kust lapsed tulevad, ma tean kõike.

Tegelikult oli vanaema Sadie see, kes mulle nime valis. Ta oli alati kahetsenud, et polnud mu isale juudi nime pannud, järgmises põlvkonnas ta sama viga teha ei tahtnud, ja emme oli nõus. Minu ema on väga paindlik inimene, ta tahab, et kõik omavahel kenasti läbi saaksid, pealegi võib Saalomon vabalt ka kristlik nimi olla.

Vanaema mõju minu elule sellega tegelikult piirdubki, sest õnneks elab ta meist kaugel, Iisraelis, ja ma ei näe teda peaaegu üldse. Ma ütlen õnneks, sest mu isa ei armasta teda eriti, aga samal

ajal ta kardab teda ega julge talle õieti vastu hakata, nii et iga kord on üksjagu pingeid õhus, kui vanaema meile külla tuleb, ja see jälle ajab emme täitsa endast välja. Niipea kui vanaema Sadie selja keerab, on issi korruga väge täis ja hakkab teda kritiseerima, sest vanaemale meeldib kangesti kamandada ja oma nina igale poole toppida. Ükskord ütles issi koguni, et see on vanaema süü, et tema armas isa Aron, läbikukkunud näitekirjanik, neljakümne üheksa aastaselt ära suri; emme ütles, et see on jamajutt, sest Aroni tapsid suitsud ja mitte tema abikaasa, aga isa väidab, et iga lapski teab, kuidas vähk ja tõrjutud pahameel on omavahel seotud, kuigi seda ma küll päris täpselt ei tea, mida see “tõrjutud” tähendab.

Isa elas ka Iisraelis, kui ta oli sama vana kui mina praegu, ja ta nii väga armastas Haifa linna, et kõikidest paikadest Ameerika Ühendriikides valis ta elamiseks just California – eukalüpti-, palmi- ja apelsinipuud ja õitsvad põõsad meenutavad talle vanu häid aegu. Just Iisraelis hakkas ta araablasi vihkama, seda ühe väikese araabia tüdruku pärast, kes talle meeldis, aga ma ei tea, mis siis juhtus, sest iga kord, kui sellest juttu tuleb, tõmbub ta endasse ja jääb vait, isegi emme jaoks on see noorusarmastus üks suur mõistatus.

Vanaema Sadie on invaliid ja ainsana meie perekonnas on ta ortodoksne juut. Ta kannab parukat, sest ortodokssete juudi naiste juukseid tohivad näha ainult nende abikaasad, muidu võib juhtuda, et teised mehed hakkavad neid ihaldama ja tahavad nendega väljaspool püha abieluliitu magada. Kuna vanaema on lesk ja liigub ringi ratastoolis, siis ma kahtlen, kas keegi hakkaks teda ihaldama ja tahaks temaga magada, aga tema ei ole sellegipoolest nõus oma parukat peast võtma. Üks Florida rabi keelas hiljuti ortodokssetel juudi naistel hindude juustest tehtud parukaid kanda, sest Indias kummardatakse kuuekäelisi ja elevandipealisi jumalaid, ja kuna India naised on neid jumalaid teeninud, siis on nad räpased, ja juudid, kes nende juukseid kannavad, saavad ka

mustuse külge, seepärast käskis rabi neil *otsekohe* uued kunstjuustest parukad osta, aga vanaema leiab, et see on juba liialdus.

Ratastoolis on ta autoõnnetuse pärast, mis juhtus juba tükk aega tagasi, aga see ei takista teda sugugi reisimast. Ta on reisinud rohkem kui meie ülejäänud pere kokku. Ta on kuulus lektor ja tema ema Erra, VVE, minu vanavanaema, on kuulus lauljanna ja minu issist saab varsti kuulus Iraagi sõja kangelane ja mina võin ise otsustada, mis alal ma tahan kuulus olla, ja siis see nii ka läheb, kuulsus on meie peres päritav.

Erinevalt issist, kelle ema oli vahetpidamata ülikoolides loenguid pidamas, on minul imeline emme, kes otsustas koduseks jääda omal vabal tahtel ja mitte seepärast, et ta oleks selleks sunnitud nagu naised vanasti. Tema nimi on Tess, aga mina kutsun teda emmeks. Muidugi kutsuvad kõik lapsed oma ema emmeks, aga mõnikord, kui me oleme pargis ja mõni laps hüüab: “Emme!” ja minu ema pöördub vaatama, arvates, et mina teda kutsusin, on see minu arust ikka päris uskumatu. “Mis teha,” ütleb ta, “see on nagu mobiilihelinad. Kui kellelgi on samasugune nagu sul, siis sa paratamatult võpatad ja alles siis saad aru – ah, polnudki minu telefon.”

See *ei ole* nagu mobiilihelin. Minu HÄÄL on MINU HÄÄL. Mina olen ainulaadne.

Lasteaias ja üldse igal pool löön ma kõiki pahviks oma lugemisosekusega, sest emme õpetas mind juba titena lugema. Olen sada korda kuulnud teda rääkimas, kuidas mina pulgavoodis lamasin, tema näitas mulle papist kaarte ja luges sõnu ette, kolm kahekümneminutilist seanssi päevas, enam-vähem sünnist saadik, nii õppisin ma lugema ja rääkima üheaegselt, ja ma üldse ei *mäleta*gi seda aega, kui ma veel lugeda ei osanud. Minu sõnavara on lihtsalt vapustav.

Nädala sees on issi hommikust õhtuni ära, sest ta sõidab rohkem kui kaks tundi tööle Santa Clarasse, kus ta teeb keerulist

programmeerimistööd. Ta teenib väga hästi, tänu sellele oleme me kahe autoga pere. “Meil on rohkem autosid kui lapsi,” ütlevad nad mõnikord ja see teeb neile nalja, sest emme on pärit perest, kus oli kuus last ja ainult üks auto! Nad olid katoliiklased, see tähendab, et tema emal polnud õigust lapsi planeerida, ta sai neid niikaua, kuni nad tõesti puruvaeseks jäid, siis ta enam ei saanud. Minu isa sai rohkem juudi kasvatuse, aga kui nad emmega armusid, otsustasid nad kiriku keset küla teha ja leppisid kokku, et hakkavad protestantideks, seega nemad võivad peret planeerida. Laias laastus tähendab see, et naine võtab beebipille ja mees võib temaga magada palju tahab, ilma et naisele beebi kõhtu tuleks, sellepärast olengi ma ainus laps. Emme tahaks millalgi veel ühte last ja issi arvab, et aasta või paari pärast võivad nad seda endale ehk ka lubada, aga ükskõik mitu last meie peresse ka tuleb, mina konkurentsi pärast ei muretse. Ka Jeesusel oli terve kari vendi, nendest ei räägita aga kunagi, ei saa võrrelda võrreldamatut.

Kord kuus käib isa ühes rühmas, kus mehed arutavad, kuidas olla mees ajal, kui ka naised tööl käivad. Ma ei tea, miks tal seda vaja on, minu emme ju ei käi tööl, aga ikkagi pihivad nad seal üksteisele kordamööda oma muresid. Seejärel peavad nad järgima rühma nõuandeid ja kui ei järgi, saavad pahandada. Mõnikord võtavad nad terve rühmaga ette mehelikke asju, nagu näiteks matkamine, vandumine, lageda taeva all ööbimine või sääsehammustuste talumine, sest mehed on vastupidavamad kui naised.

Ma olen tõesti õnnelik, et sündisin poisiks ja mitte tüdrukuks, sest poisse vägistatakse harvem, välja arvatud siis, kui nad on katoliiklased, aga meie pole.

Pisaraveebi kodulehel, mille ma ükspäev Google’ist Iraagi sõja pilte otsides juhuslikult avastasin, võib näha sadu tüdrukuid ja naisi, keda lihtsalt heast peast julmalt vägistatakse, ja seal on kirjas, et neile tehti päriselt ka kaamerate ees haiget. Nad ei näe

tõesti sedamoodi välja, et neil lõbus oleks, eriti mitte siis, kui neile tropp suhu topitakse ja nad kinni seotakse. Mõnikord mehed mitte lihtsalt ei kepi neid igasse auku, vaid ähvardavad neil vaibanoaga rinnanibud ära lõigata, aga seda ei näidata, nii et võib-olla pole see tõsi. Mohamed Atta ja teised 11. septembri terroristid kasutasid vaibanuge, et lennukeid tornidesse juhtida, mina olin siis kolmene ja mäletan väga hästi, kui isa kutsus mind vaatama, kuidas tornid telekas aina uuesti ja uuesti kokku kukuvad. Issi kirus: “Kuradi araablased” ja jõi õlut.

Mul on oma toas väike arvuti ja selle ümber on kõik mu kaisuloomad, pildiraamatud ja kingitused VVE-lt ja teistelt pereliikmetelt, lasteaias tehtud joonistused, need on seinale kinnitatud sellise kleplindiga, mis ei riku tapeeti, ja ka minu nimi puust tähtedega, igal tähel ratas all – S – O – L –, mille ema on hoolikalt kuldse paberiga üle kleepinud, et tähed kenasti säraks ja sätendaks. Arvutis saan ma täiesti üksi mängida, mul pole õde ega venda ja just sellepärast vanemad mulle arvuti ostsidki, et ma ennast liiga üksikuna ei tunneks. Ma võin mängida *Scrabble*'it, kabet, trips-traps-trulli ja tervet hulka tobedaid laste arvutimänge, kus inimesed ronivad näiteks mööda seina üles ja nende pihta peab tulistama ja kui õnnestub nad ära tappa, saab punkti. Aga kuna minu tuba on otse vanemate magamistoa kõrval ja kuna ma valitsen täielikult oma keha ja oskan täiesti hääletult kikivarvul kõndida, on mul väga lihtne lülitada sisse ema arvuti, sel ajal kui ta allkorrusel koristab, minna Google'isse ja saada teada, mis päris maailmas toimub.

Minu mõistus on mõõtmatu. Kui mu keha on puhas ja toit korralikult ringi käib, suudan ma vabalt töödelda kogu infot. Ma neelan Google'ist kõike ja ma võin olla korraga president Bush ja Jumal. Issi ütleb, et “googol” oli kunagi kõige suurem number, mida inimesed suutsid endale ette kujutada: number üks ja